

ALLA TIDERS RESA

Historisk bussrundtur i Malmö med omgivningar

Hjärtligt välkommen till denna rundtur med buss genom Malmö . och dess närmaste omgivningar!

Under färden kommer ni bl a att möta mångtusenåriga boplatser och bronsåldersgravar som manar fram sällsamma syner från historiens gryning, och som stå i skarp kontrast till samhällets tekniska nutidsskapelser.

Ni kommer att färdas genom idyller där man fortfarande tar dagen som den kommer, och genom en modern storstad där pulsen slår allt hastigare.

Ni kommer att uppfyllas av en stilla glädje inför i kärlek bevarade kyrkor, slott och möllor liksom vid åsynen av de pietetsfullt restaurerade husen från 1500-, 1600- och 1700-talen mitt i Malmö.

Vi hoppas att denna resa genom alla tider ska ge er ett nytt och intressant perspektiv på vår stad.

Ett stort tack riktas härvid till intendent Sven Rosborn på Malmö Museum för hans förtjänstfulla insats att på detta sätt levandegöra ett stycke omistlig kulturhistoria för oss alla.

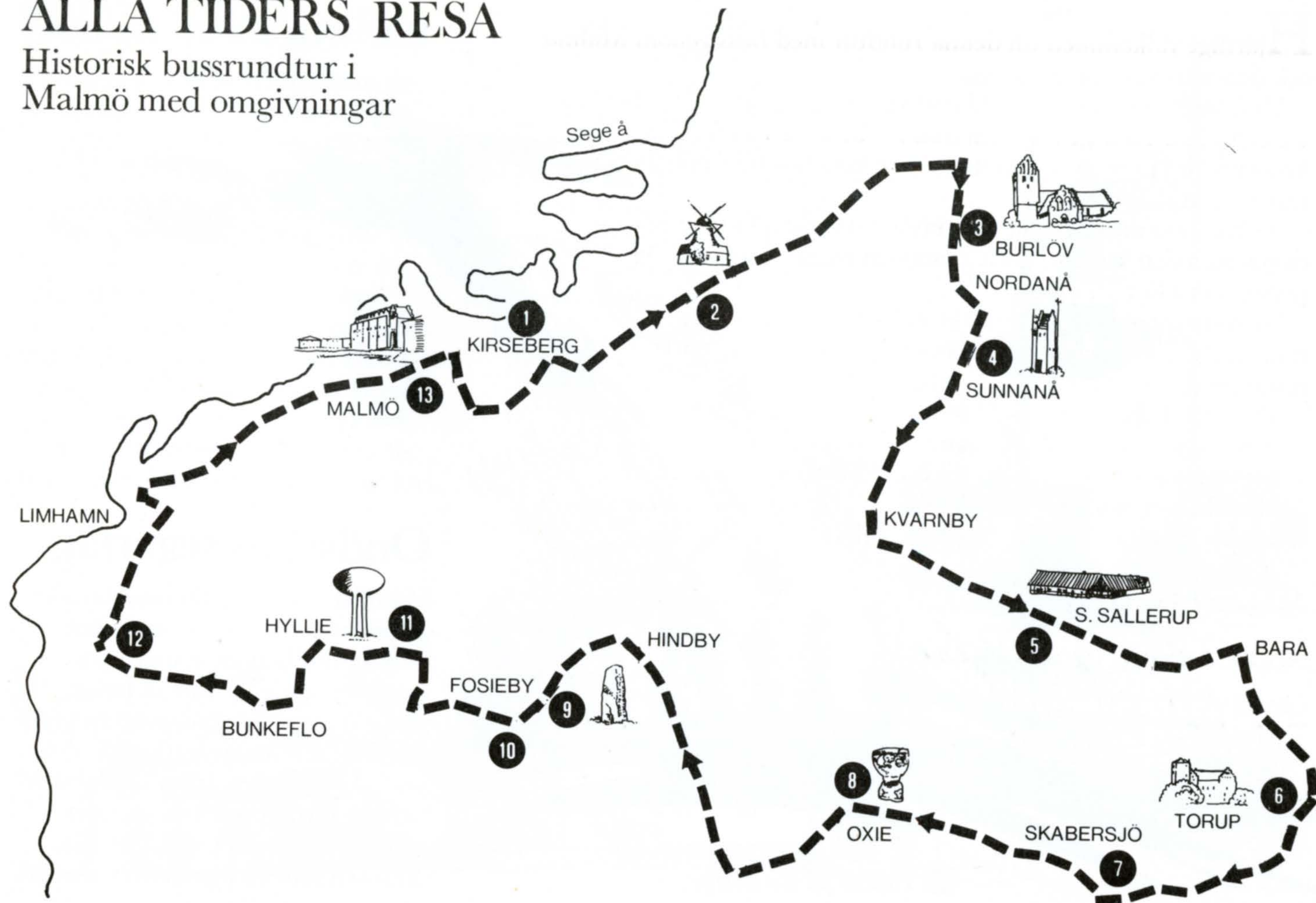
MALMÖ TURISTBYRÅ

Carl-Erik Frantzén

Carl-Erik Frantzén
Turistchef

ALLA TIDERS RESA

Historisk bussrundtur i Malmö med omgivningar

❶ *Häxbål på Kirseberget*

Ondskans segertåg

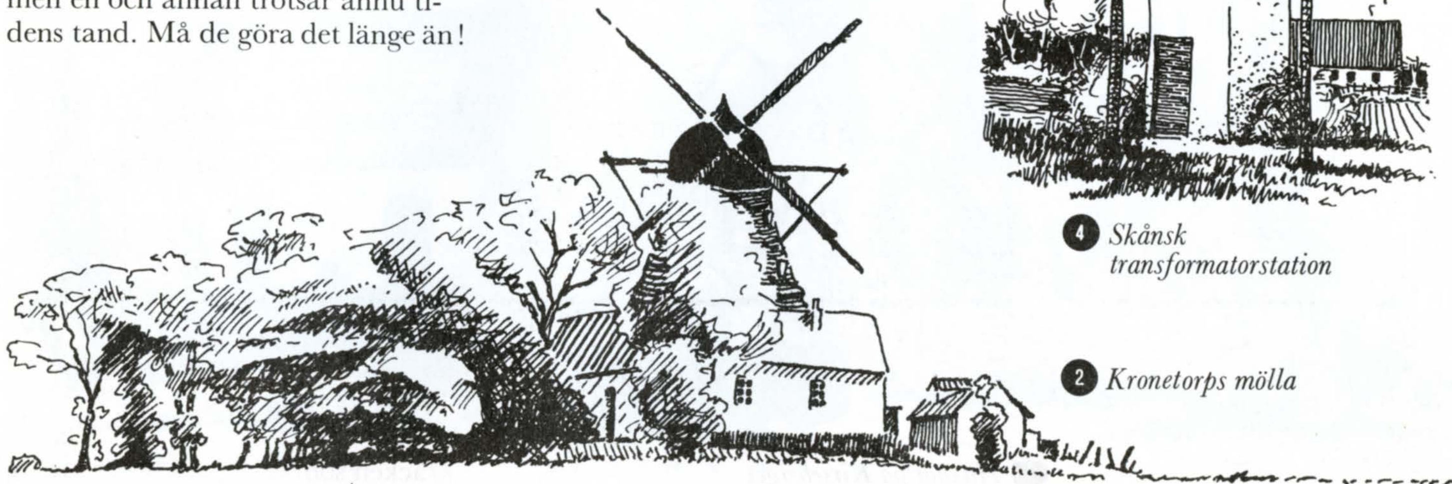
Människans rädsla för oförklarade fenomen, hennes oförstånd samt framför allt hennes avundsjuka gjorde en gång för inte så länge sedan de stora häxbålen till en realitet. Grannar angav varandra, ”vänner” skildes på ett både hastigt och olustigt sätt. Speciellt under det 16:de århundradet spred sig häxskräcken som en löpeld över norden.

Den skånska kraften

Vatten och vind är människans urgamla hjälpmedel. Genom alltmer sinnrika konstruktioner har hon lärt sig tygla dessa båda naturkrafter för egen vinnings skull.

Från små stubbamöllor ledde utvecklingen fram till de i Skåne en gång så karakteristiska ”holländarna” med sina svarta huvar och vitkalkade gråstensgrunder. Deras antal har betänkligt tunnats ut nu, när moderna kvarnar mal vår säd, men en och annan trotsar ännu tidens tand. Må de göra det länge än!

Vattenkraften med därtill hörande vattenkvarnar och ”skvaltor” var under medeltiden så inkomstbringande att driften på många håll var förbehållen kungen och hans skatteindrivare. Senare, under 1800-talet, lärde man sig att med elektricitetens hjälp flytta vattenkraftens energi över stora avstånd via transformatorstationer.

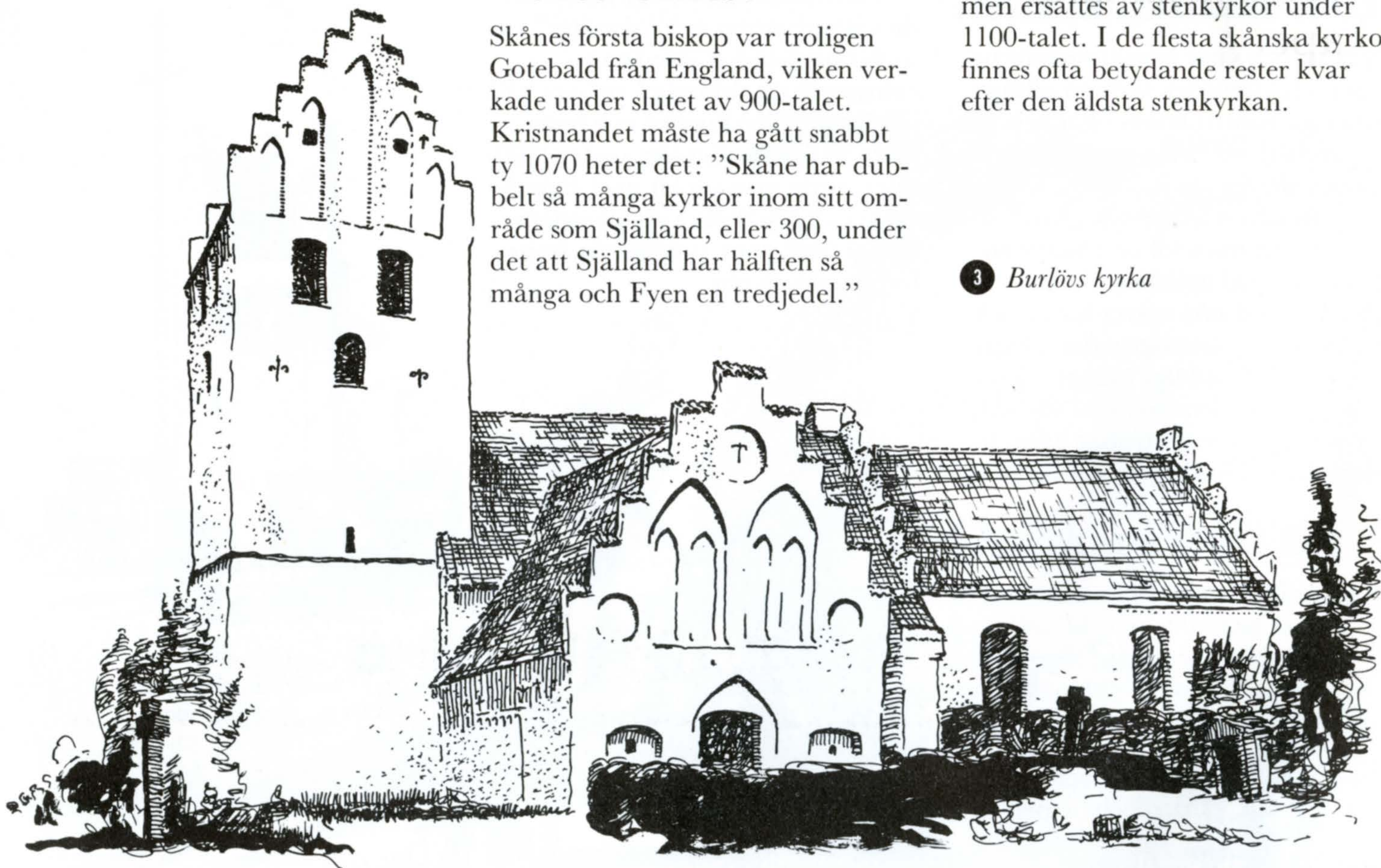
4 *Skånsk transformatorstation*

2 *Kronetorps mölla*

"Vite Christ"

Skånes första biskop var troligen Gotebald från England, vilken verkade under slutet av 900-talet. Kristnandet måste ha gått snabbt ty 1070 heter det: "Skåne har dubbelt så många kyrkor inom sitt område som Själland, eller 300, under det att Själland har hälften så många och Fyen en tredjedel."

Dessa kyrkor var mestadels av trä men ersattes av stenkyrkor under 1100-talet. I de flesta skånska kyrkor finnes ofta betydande rester kvar efter den äldsta stenkyrkan.

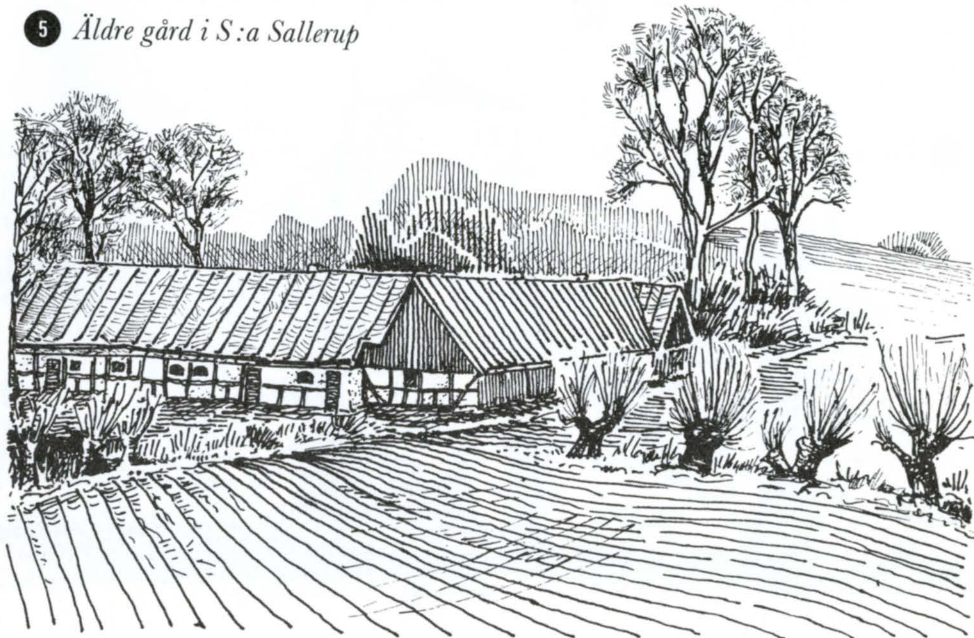

3 *Burlövs kyrka*

Det skånska landskapet

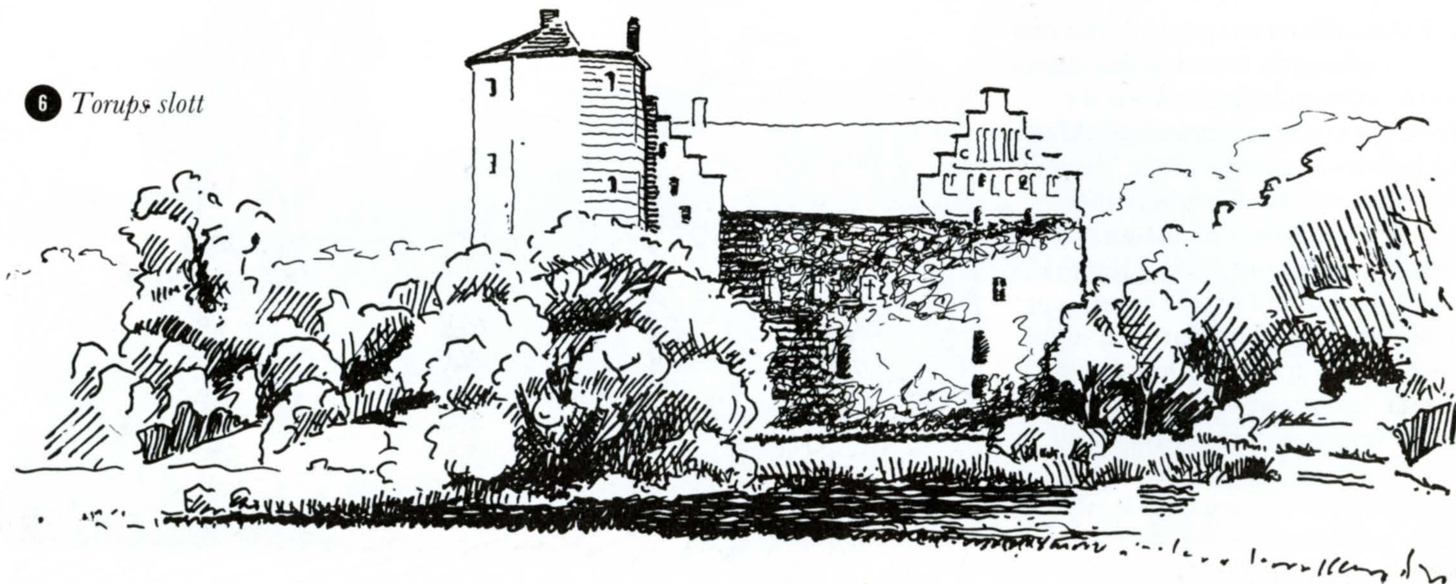
De stora slätterna, pilevallarna och de kringbyggda korsvirkesgårdarna är de främsta kännetecknen för Sveriges sydligaste landskap. Men så har det inte alltid varit. Under historisk tid växte det betydligt mycket mer skog i Skåne än nu. När skogen under 1500—1600-talen p.g.a. nyodling började tryta, blev virkesförlusten kännbar t.ex. inom byggnadsbranschen. Den skånska korsvirkeslängan är en byggnad, som i hög grad är baserad på ett minimum av byggnadsvirke. Den kringbyggda gården och de planterade pilalléerna är utmärkta sätt att få lä i ett vindpinat landskap.

❺ *Äldre gård i S:a Sallerup*

Skånska herremän

Är inte slotten och herrgårdarna landskapet Skånes största sevärdheter? För medeltidens och 16—1700-talens bondeskåning stod de som symboler för någonting helt annat: överflödet och förtrycket. Vem hade herremännen väl i åtanke när de byggde slotten som fyrlängade försvarsplatser, omgivna av vallar och vattengravar. Givetvis den oberäknelige allmogen; som enskilda lätta förtryckarobjekt men som sammansvurna ett hot mot dåtidens samhällsskick. De europeiska bondeupproren på 1520-talet lärde herremannen att låsa väl om sig. Det var ju också nu, som de vid slottens hörn placerade kanontornen blev så populära.

6 *Torups slott*

Mäktiga skåningar

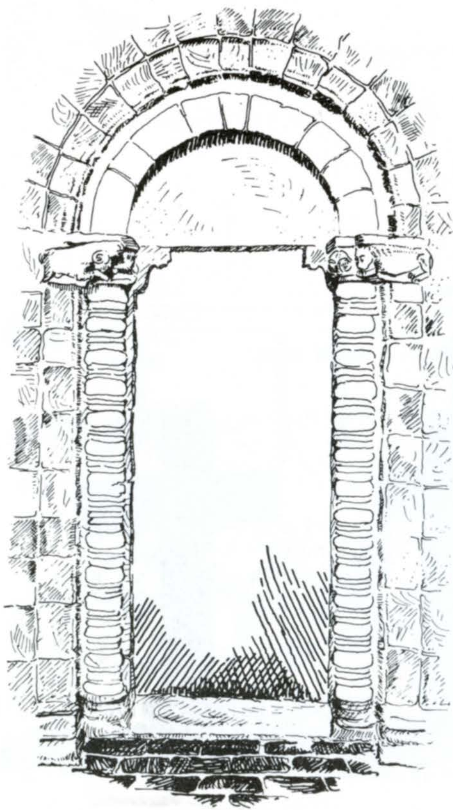
Många av Skånes sevärdheter är monument över flydda tiders stormän. Runtom i de skånska kustområdena vittnar megalitgravarnas resta stenblock om de första böndernas stora, men numera okända personligheter. Över slätten ruvar än idag många av de stora gravhögar som bronsålderns människor byggde över sina ledare, aktiva för mer än 3000 år sedan.

Efter det att kristendomen segrat i norden dröjde det heller inte länge förrän de första utsmyckade gravhällarna såg dagens ljus, i flera fall vittnande om sin ägares (tvivelaktiga) godhet. De s.k. epitafierna i flera av våra kyrkor visar än idag hur godhjärtade flera av 1600-talets stormän måste ha varit (?) Hur mycket riktigare verkar då inte de enkla minnesrunor på vår egen tids gravstenar att vara.

7 *Thottska kyrkogården, Skabersjö*

8 *Portal, Oxie kyrka*

Den skånska konsten

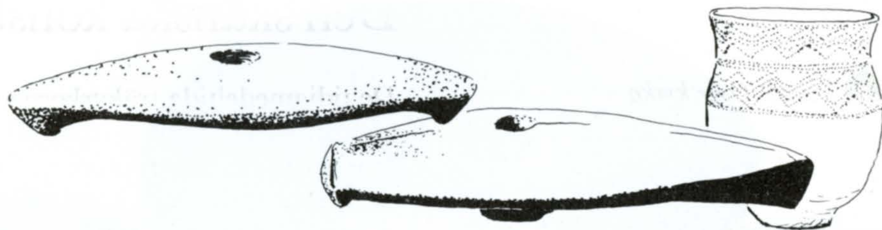
De tidigmedeltida träkyrkorna var nog till en stor del försedda med en fantastiskt rik träskulptering. Prov på denna konst finns ju framför allt bevarad i de norska stavkyrkorna. När stenen blev ett populärt byggnadsmaterial försvann på inget vis lusten att dekorera med uthuggna figurer. De många hela och fragmentariska skulpturerna som alltjämt finns i behåll från denna äldsta tid talar ju sitt tydliga språk.

Uppförandet av domkyrkan i Lund måste ha varit en impuls till byggandet av egna sockenkyrkor i sten runtom i Skåne. Alltid fanns det någon eller några yrkesmän från domkyrkan som var villiga att hjälpa till i dessa mindre kyrkor. Den nuvarande domkyrkan i Lund började byggas under 1100-talet.

Dessa 1100-talets fantasirika stenhuggare är till stor del anonyma för oss. I flera fall kan man p.g.a. vissa detaljer skönja en enda mästares hand i flera kyrkor. Den s.k. Oxiemästaren har efterlämnat spår i Oxie, Tygelsjö och V. Klagstorps kyrkor.

8 *Dopfunt, Oxie kyrka*

9 *Fosierunstenen*

10 *Grav från stridsyxekulturen med gravgods*

På historisk mark

Förhistorien finns i dag både ovan och under mark. Det skånska jordbrukslandskapet har utplånat många av de gamla synliga vittnesbörderna om uråldriga mänskliga aktiviteter. De fornlämningar som ännu är synliga är numera skyddade i lag. Detta skydd gäller även de lämningar som ännu döljer sig överallt i den skånska myllan. Med arkeologins hjälp frilägges tusenåriga boplatser, avfallsplatser, gravområden m.m. och för varje fynd som göres, kommer våra okända anfäder oss moderna människor närmare.

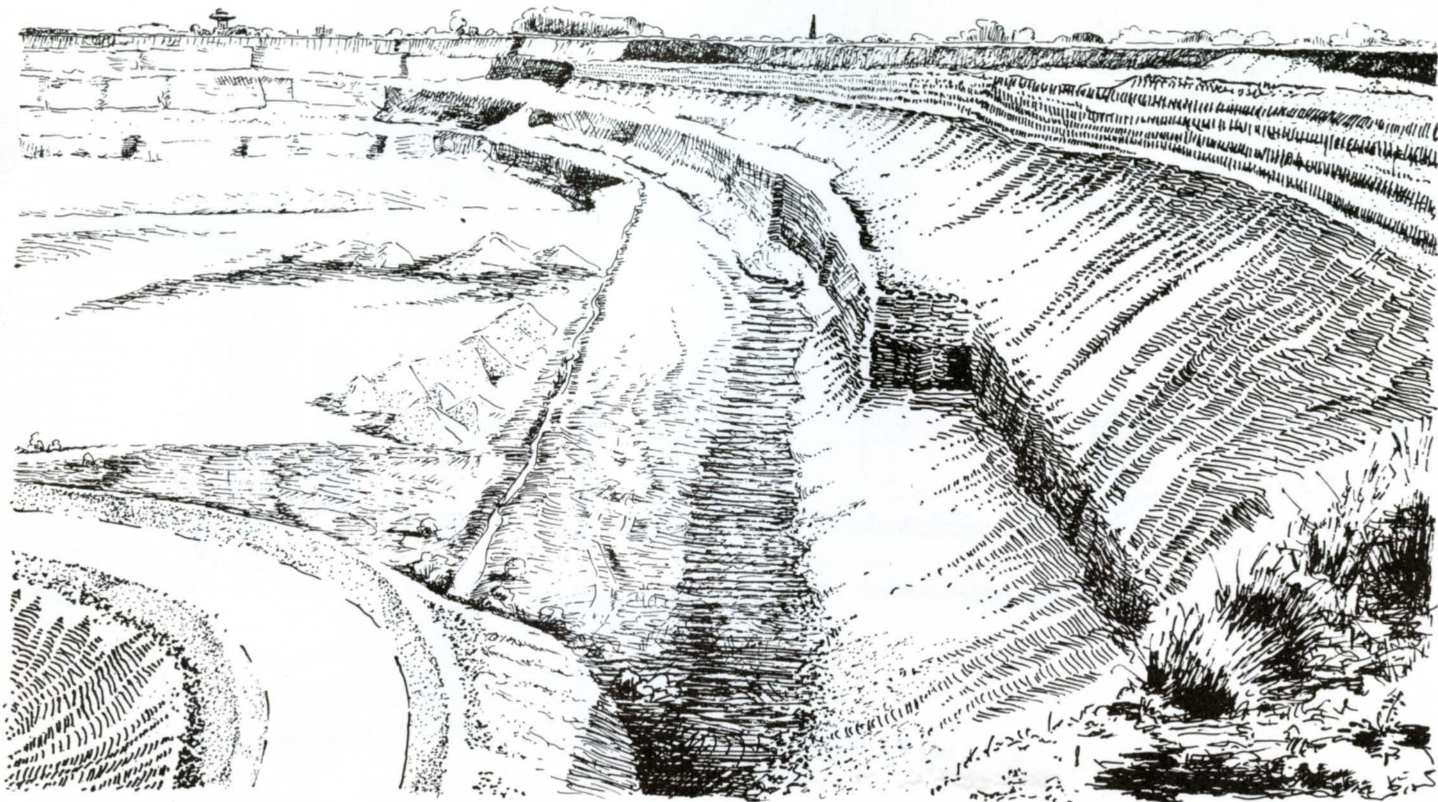
Det moderna Skåne

⓫ *Det vackra Hyllietornet*

Majestätiskt reser sig resultatet av modern ingenjörskonst på allt fler platser i Skånes urgamla jordbrukardistrikt. Många nybyggnader är behövliga för dagens samhälle, medan flera inkräktar på samspelet natur kontra människa. Många av byggnadsverken är väl avpassade till den särpräglade skånska naturen och kulturen.

12 *Kalkbrottet i Limhamn*

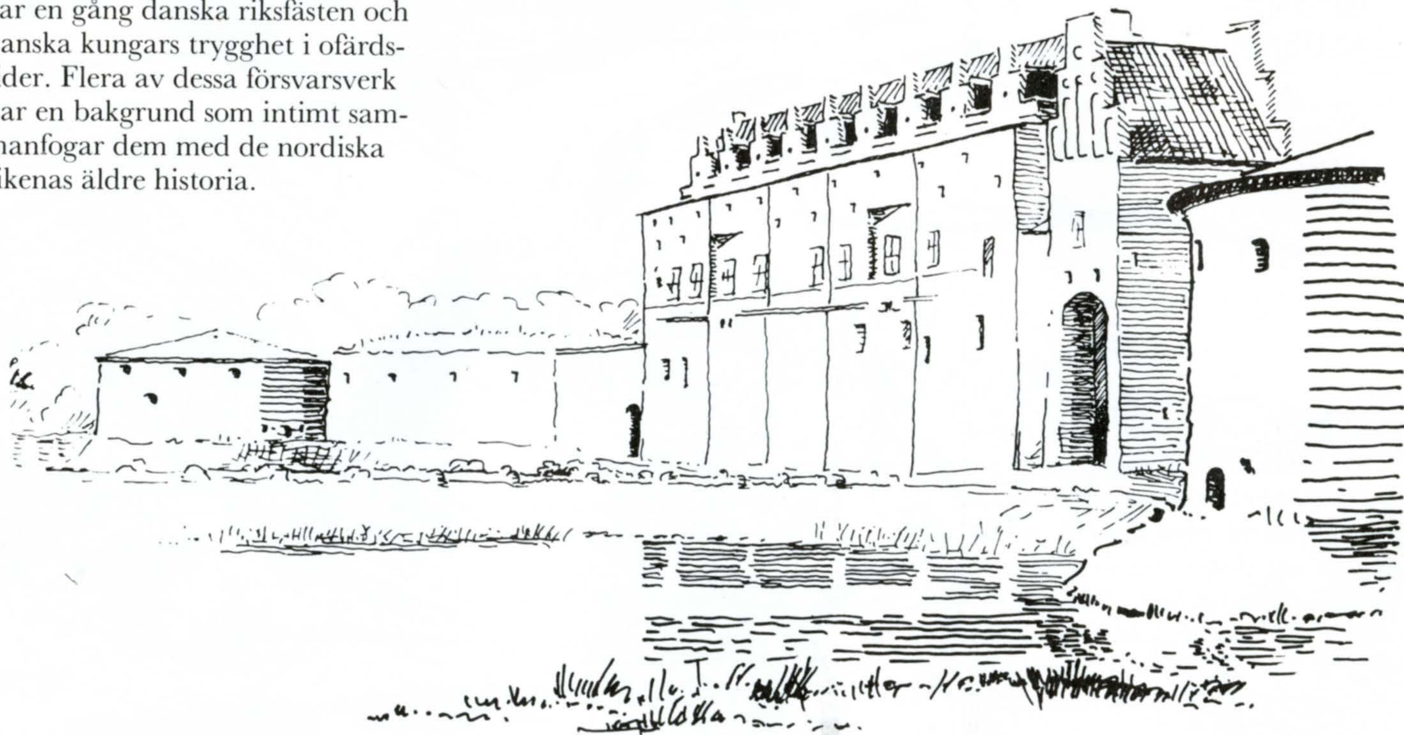

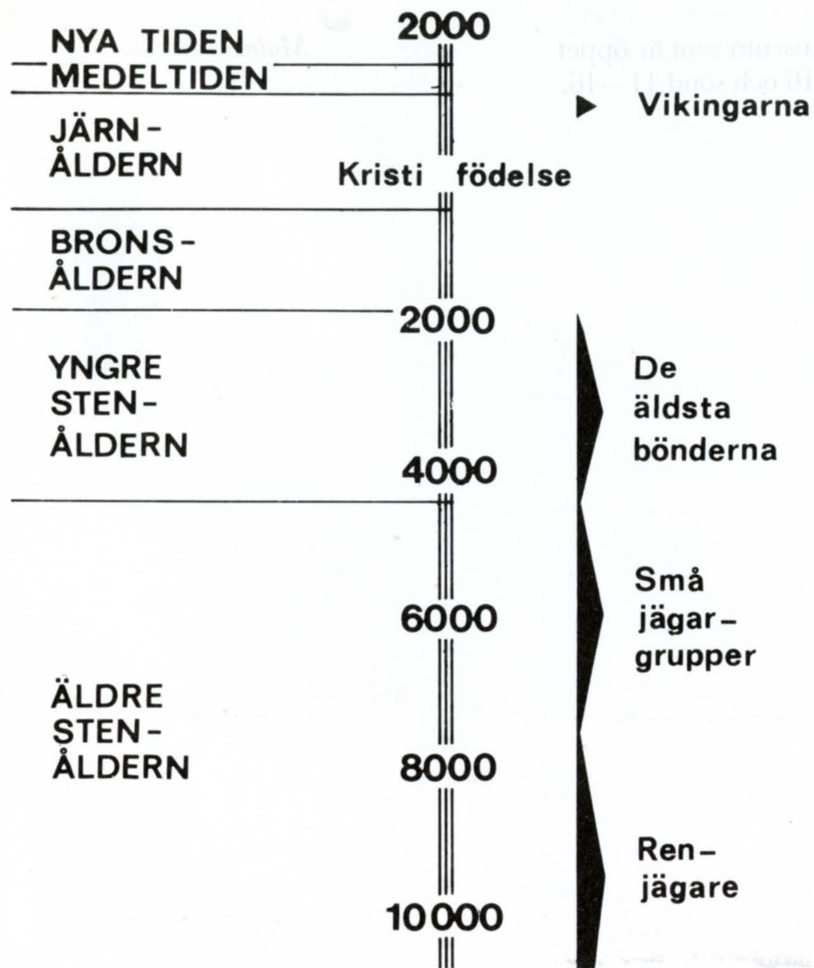
Danskt försvar

Det är i dag kanske lätt att glömma att många av Skånes borgar, slott och herresäten en gång byggdes av danskar. Försvarsverk som Kärnan, Landskrona citadell och Malmöhus var en gång danska riksfästen och danska kungars trygghet i ofärdstider. Flera av dessa försvarsverk har en bakgrund som intimt sammanfogar dem med de nordiska rikenas äldre historia.

Vi rekommenderar ett besök på Malmö Museum som är öppet vard 12—16 och sönd 11—16.

13 *Malmöhus med det populära Malmö Museum*

2000
NYA TIDEN
MEDELTIDEN
JÄRN-
ÅLDERN
Vikingarna
Kristi födelse
BRONS-
ÅLDERN
2000
YNGRE
STEN-
ÅLDERN
De
äldsta
bönderna
4000
Små
jägar-
grupper
6000
ÄLDRE
STEN-
ÅLDERN
8000
Ren-
jägare
10000

Utgiven av Malmö Turistbyrå, juli 1976.
Text: Sven Rosborn
Teckningar: Torkel Möllerström